

Dr. Dinko Puc:

Slovanska vzajemnost

V zgodovini je že neizbrisno zapisano,
da je bodočnost le slovanska

Zavzemati se za slovansko vzajemnost, biti panslavist, je bilo pred vojno smrtni greh in veleizdaja. Tako zvani kato-
liški tisk je dosledno pobijal vsako stremljenje po kulturnem ali celo
političnem zblizanju med slovanskimi narodi, avstrijska birokracija in
generaliteta pa je može, ki so delali na slovanski vzajemnosti, že v
miru označevala kot izdajalce; med vojno pa jih je dala poloviti, inter-
nirati, konfinirati in postreljati.

Biti glasnik slovanske vzajemnosti, ni bilo lahko. Države, ki so
bile od nekdanj sovražnice Slovanov, so ustvarjale z veliko iznajdlji-
vostjo nesložnost med slovanskimi narodi, netile so lokalna nasprot-
stva ter z lažmi in izmišljenimi poročili provocirale nerazpoloženje v
bratskih srcih. Tako je nastalo sovraštvo med Srbi in Bolgari, trenja
med Srbi in Hrvatji, Čehi in Poljaki, Poljaki in Rusini. V to dobo spada
odkritje «bosanskega» jezika in «macedonske» narodnosti in nepre-
stana sumničenja in očitki, da je vsak nacionalni pokret finansiran z
ruskim rubljem.

Svetovna vojna je pač odstranila nekatera nesporazumjenja, toda
revolucija v Rusiji je za dolga leta izločila ruski narod iz računov
nekdanjih panslavistov. Novo nastale slovanske države v srednji
Evropi so bile tako prepuščene v prvi vrsti uplivu evropskih velesil,
ki niso imele nobenega ali pa vsaj ne prevelikega interesa na tem,
da se obnovi svoj čas mogočna propaganda za slovansko vzajemnost.

Največja stvar je bilo pač nasprotje med Srbi in Bolgari. Kdor je
poznal globočino tega prepada, si ni mogel predstavljati, da bi bilo
mogoče to nasprotje premestiti prej, preden ne izumre vsa genera-
cija, ki je živela med svetovno vojno in se borila v njej. In vendar je
šlo! Globoko zahvalo smo dolžni predvsem pok. kralju Aleksandru, ki
je s svojo uvidevnostjo in širokogrudnostjo prvi dal inicija-
tivo za pakt prijateljstva z Bolgarijo. Pokazalo pa
se je tudi, da kljub vsem zunanjim uplivom, hujška-
rijam in intrigam kri ni voda. Oba naroda sta z navdu-
šenjem, ki ni bilo umetno narejeno, pozdravila ta korak ter s tem, da
sta si podala roke, končala najbolj žalostno poglavje v zgodovini Jugo-
slovanov ter začela novo, lepšo dobo skupnega vza-
jemnega dela.

Led je prebit. Mala antanta nam je jamstvo, da bodo naše zveze s
Čehoslovaško ostale neskaljene in da se bodo začele zlasti tudi v go-
spodarskem pogledu. Tudi zveze s Poljsko se utrjujejo. Naša javnost
se živo zanima za njena kulturna stremjenja, gospodarstveniki pa pro-
učujejo možnosti novih gospodarskih zvez.

Obzorje se širi. Bodočnost je naša, slovanska!

Proračunski hitrostni rekord

Kako se v Ljubljani danes rešujejo
najvažnejša občinska vprašanja

Ljubljanski proračun za leto
1937/38. je mestno županstvo sesta-
vilo tako pozno, da ga je moral fi-
nančni odbor na vrat na nos pre-
delati ter da je prišel že dva dni
nato, ko so ga dobili mestni svet-
niki v roke, v razpravo.

Zato je bilo občinskim svetni-
kom nemogoče, da bi ga temeljito
predelali in pregledali ter posku-
šali uveljaviti svoje predloge. Zdi
se, da je bila ta hitrica namera-
vana. Ne le zato, da se oteži ali
onemogoči opoziciji kritika mest-
nega gospodarstva, temveč tudi
zato, da se pokaže omalovaževa-
nje opozicije. Zlobni jeziki pa trdi-
jo še tretje: Večina na magistratu
se tako opasno krha in nezadovolj-
stvo z vodstvom občinske politike
je med samimi večinskimi mest-
nimi svetniki tako veliko, da se je
bilo bati, da se pojavi tudi na javni
občinski seji in da pride proračun
v nevarnost... Zato je bila hitrica
priporočljiva!

Opozicijski mestni svetniki, ki
pripadajo raznim skupinam, so bili
zaradi opisanega postopanja pri-
siljeni, da se odločijo: ali naj mir-
no požro omalovaževanje in se
udeležijo proračunske razprave ne-
zadostno pripravljeni, ali pa naj

od razprave izostanejo in tako
protestirajo proti načinu, kako na-
stopa magistrat proti opoziciji, ki
je do sedaj stvarno sodelovala v
občinskem svetu in se izogibala
vsake demagogije.

Odločitev je padla v tem smislu,
da se opozicija proračunske raz-
prave v znak protesta ne bo ude-
ležila.

Na proračunski seji dne 13. t. m.
je podal zato mestni svetnik gosp.
dr. Korun v imenu opozicije na-
slednjo izjavo:

«Podpisani člani mestnega sveta
so prejeli proračunski predlog
za leto 1937/38., ki je stavljen na
dnevni red današnje seje, šele v
četrtak 11. t. m.

Razen obema članoma finanč-
nega odbora sv. Likarju in sv.
dr. Korunu, je bil do tedaj prora-
čunski predlog, posebno v obliki,
kakor ga je sklenil finančni odbor,
neznani.

Da bi imeli vsi mestni svetniki
možnost obsežen proračunski ela-
borat z vsemi prilogami podrobno
proučiti in staviti v proračunski
debatni potrebne predloge ter za-
vzeti napram proračunu svoje sta-
lišče, sta člana finančnega odbora
sv. Likar in sv. dr. Korun preko

g. načelnika finančnega odbora
dne 8. t. m. apelirala na g. pred-
sednika občine, da ne skliče seje
mestnega sveta pred ponedeljkom
dne 15. t. m.

Kljub temu je smatral g. pred-
sednik za potrebno, da skliče sejo
mestnega sveta že za danes. S tem
je vsem članom manjšine, razen
članoma finančnega odbora, one-
mogočil, da bi mogli — zadostno
vpoznan s proračunom — pri pro-
računski razpravi sodelovati tako,
kakor smatrajo za svojo dolžnost
in kakor zahtevajo interesi ljub-
ljanskega prebivalstva.

Morebitni izgovor, da je spre-
jetje proračuna nujno, ne drži, ker
je predsedstvo mestne občine za-
vlačevalo brez potrebe do začetka
t. m. predložitev proračuna finanč-
nemu odboru. Če proračun ta čas
še ni bil nujen, ne more in ne sme
biti v trenutku, ko naj izreka svo-
jo končno besedo o njem mestni
svet.

V postopanju g. predsednika vi-
dim o malovaževanje pravic in
dolžnosti članov mestnega sveta,
ki škoduje izčrpnosti in temeljitosti ob-
ravnavi proračuna in potrebni kri-
tiki občinskega gospodarstva in
občinske politike.

Pri takem položaju moramo
proti postopanju g. predsednika
protestirati ter dalemo temu pro-
testu izraza z izjavo, da se pro-

računske razprave ne bomo ude-
leževali, ker ne moremo prevzeti
za proračun, ki ga večina od nas
ne pozna, niti formalne niti moral-
ne odgovornosti.

Ponavljamo pa pri tej priliki
svojo zahtevo, da dobe ljubljanski
volilci čimprej priliko, da v svo-
bodnih volitvah s tajnim glasova-
njem izvolijo mestni svet svojega
zaupanja, kajti današnja večina v
tem svetu zaupanja večine ljub-
ljanskega volivstva in prebivalstva
ne uživa.

Način, kako je pri tej priliki na-
stopil g. župan, je zanimiv. Kljub
temu, da je bil naprošen, da da
opoziciji priliko, da poda pred za-
četkom proračunske debate svojo
izjavo, je v nasprotju s parlamen-
tarnimi običaji to rezko odklonil.
Očividno je želel, da tudi opozi-
cija čuje čitanje njegovega občins-
skega programa za prihodnje pro-
računsko leto, ki pa je pustil celo
večino tako hladno, da ni zaplo-
skala niti ena roka.

Opozicija je nato s proračunske
seje odšla. Proračun je bil nato
seveda soglasno sprejet. Toda
tudi klopi večine so bile pri glasova-
nju razredčene...

Zahvaljujemo se svobodnim volitvah
s tajnim glasovanjem pozdravlja
zato vsa Ljubljana.

Dr. M. Korun:

Ljubljanski proračun

Dejstva govore povsem drugače, kakor pa obveščata
javnost mestno predsedstvo in njegov tisk

Glasila ljubljanskega mestnega
magistrata prinašajo izvajanja go-
spoda župana dr. Adlešiča («Slo-
venec» z dne 16. t. m.) na izjavo,
ki smo jo podali nekateri člani
mestnega sveta pri proračunski
razpravi dne 13. t. m.; nekakšen
komentar prinaša tudi «Slovenski
dom» z dne 15. t. m.

Eno kakor drugo ne more ostati
brez odgovora.

G. županu odgovarjam:

1.) Svar okusa in lojalnosti je,
kako rači predsednik kake korp-
oracije uporabljati formalne pred-
pise poslovnika.

2.) Prva proračunska seja od-
bora je bila 26. februarja 1936.
Kdaj je bil proračun predložen fi-
nančnemu odboru, ne vem, to tudi
ni važno.

3.) Lansko leto je bila proračun-
ska seja mestnega sveta na torek
11. marca 1936, mestni svetniki so
imeli štiri dni poprej — vmes ne-
deljo — proračun v rokah. V osta-
lem so bile lansko leto razmere
drugače kakor letos in pa upošte-
vanja vredne: nova občinska upra-
va je bila imenovana šele sredi
decembra 1935 in je bilo treba
proračun domala znova sestav-
ljati. To dejstvo sem v finančnem
odboru in v plenumu občinskega
sveta obrazložil, zamudo uteme-
lil, člani finančnega odbora in ce-
lotni mestni svet pa so tehtnost
opravičila priznali. Lepa beseda je
našla lepo mesto.

Letos ni utemeljenega razloga
za zamudo, da je prišel proračun
pred plenum celo dva dni kasneje
kakor lansko leto. Rad verjamem,
da so bile težkoče pri sestavi pro-
računa, toda te težkoče — izgle-
da — niso bile tehnične značaja,
kakor lansko leto, nego se je
bojda lomil večinski klub na ne-
šteti sejalci okrog proračuna. To
ali pa karkoli drugega ni tehten

razlog za zamudo in pretirano
naglico. Protest opozicije je bil
zato povsem upravičen.

4.) Na seji finančnega odbora
8. t. m. je bil govor o tem, kdaj
naj se vrši proračunska seja mest-
nega sveta. Občinski svetnik g. Li-
kar in jaz sva navajala več raz-
logov za to, naj se seja vrši v po-
nedeljek 15. t. m., ne pa v soboto
13. t. m. Izrečno sva navedla, da
gg. mestni svetniki, ki niso v ve-
činskem klubu, proračuna še ne
poznajo in morajo imeti dovolj
časa, da se na proračunsko raz-
pravo pripravijo.

Govorilo se je tudi o tem, da je
sobota neprikladen dan za sejo.
Omenil sem, naj bo sobota prosta.
Iz tega črpa g. župan jalovo nado,
da bodo ljubljanski volilci rajši
«zaupali gospodom, ki žrtvujejo
sobote in nedelje za delo za javne
koristi mesta», kakor pa nam, ki
smo ob sobotah in nedeljah radi
prosti. Jaz imam o razboritosti
ljubljanskih volivcev boljše mne-
nje: oni ne bodo sodili delovanje
občinskih svetnikov po tem, ko-
liko hlači si raztrgajo na sejnih
klopih in po kancelijah, temveč
zgolj po uspehih!

5.) Ni točno, da sem glasoval v
finančnem odboru za proračun. Iz-
javil sem takoj v začetku raz-
prave, da si pridržim pravico za-
vzeti svoje stališče do proračuna
v plenumu. Sodeloval pa sem
stvarno in stavljal več pomembnih
predlogov, ki so bili — razen ene-
ga — vsi sprejeti.

V svojem komentarju k prora-
čunski razpravi piše «Slovenski
dom», da je bil lanski proračun
slabši kakor je letošnji. Torej je
letošnji slab. To ugotovitev spre-
jemam. Zakaj je večina kljub temu
tak slab proračun sprejela?

G. župan je lanski proračun ime-
noval sanacijski. V tem sem se

POLITIČNI
TEDEN

Senat, ki sta ga doslej sestav-
ljala samo dva kluba, vladni in
opozicijski, katerega člani so se
pa doslej prištevali vsi k stranki
JNS, se je formiral sedaj v smislu
novega političnega položaja. Poleg
imenovanih klubov se je osnoval
sedaj še Neodvisni klub senatorjev,
v katerega je bil izvoljen za pred-
sednika g. Svetozar Tomić, za pod-
predsednika pa gg. dr. Ploj in T.
Kovačević, dočim je tajniške posle
prevzel g. dr. Marušič. Med člani
se nahaja tudi Kosta Timotijević,
bivši predsednik kluba JNS. V po-
litičnih krogih se trdi, da je novi
klub začasno zavzel opazovalno
stališče. Neodvisni klub senatorjev
šteje 14 članov.

V zvezi s potovanjem gosp. dr.
Mačka in njegovim sestankom z
g. dr. Krnjevičem v Avstriji smo
čitali razne kombinacije v tukaj-
šnjih in inozemskih listih. Sestanek
je bil tajen in se lahko samo ugiba,
kaj sta se oba politika razgovar-
jala. Povedano je bilo samo to, da
ostane g. dr. Krnjevič še nadalje
v inozemstvu, po nekih informaci-
jah radi tega, ker je njegovo bi-
vanje tam potrebno v svrhu pob-
janja propagande dr. Pavelića in
tovarišev. Kakor je znano, g. dr.
Krnjevič stalno živi v Ženevi in
smatra po svoji izjavi še vedno za
potrebno, da tam ostane in torej
ni pričakovati, da bi se v kratkem
vrnil v Zagreb, kjer naj bi skupaj
z g. dr. Mačkom in g. inž. Koš-
tičem tvoril nekaj triumvirat na
vodstvu hrvaškega seljaškega po-
kreta.

Te vesti in ugibanja so povzro-
čila v listih, ki so blizu SDK, ve-
liko ogorčenje, posebno pa se je
tam še neprijazno komentirala
vest, da bo g. dr. Maček po svoji
vrnitvi iz inozemstva dal razne po-
litične izjave glede stališča, ki ga
zavzema danes SDK do raznih po-
litičnih problemov v državi; pred-
vsem pa naj bi baje dal neke nove
pomembne izjave glede na hrva-
ško vprašanje. Vse te vesti ozna-
čuje tisk hrvaškega seljaškega
pokreta za izmišljene in brez vsake
podlage. Torej se s potovanjem
g. dr. Mačka in njegovim sestankom
v inozemstvu ni prav nič iz-
premenil notranjepolitični položaj.

Prvaki Udružene opozicije so
bili ta teden posebno živahno na
delu v Šumadiji, kjer naj bi se v
kratkem vršile naknadne volitve v
nekaterih občinah. Vodstvo je po-
slalo iz Beograda kot glavne go-
vornike gg. Grola in dr. Marko-
vića, ki sta imela lepo obiskane
shode v okolici Valjeva. Poudar-
jala se je zahteva po demokraciji,
ki edina lahko zjamči naši državi
čvrste temelje. Le demokracija
lahko reši politiko in upravo go-
spodstva raznih skupin in klik, ki
pod diktirami in psevdodem-
kracijami ustrahujejo narod.

Istočasno so se v Beogradu vr-
šili tudi razgovori v glavnem od-
boru bivše Demokratske stranke,
ker se je sklepalo o stališču, ki ga
naj zavzame stranka k trenutnemu
političnemu položaju. Pa tudi v
radikalnem delu Udružene opozi-
cije je opažati živahno delovanje
in se nahajajo neki prvaki na agi-
tacijskem potovanju po Bosni in
Hercegovini, dočim se je bivši mi-
nister g. Bobić mudil v Knjaževcu,
da bi informiral predsednika gosp.
Aco Stanojevića. Vsekakor pa je
pričakovati po Veliki noči po-
membnejšega političnega dela.

z njim strinjal. Vsak sanacijski proračun je za davkoplačevalce slab.

Letošnji proračun je dobil mnogo obetajoč naslov »Socialni in obnovitveni proračun«. (Slovenec) z dne 12. marca t. l., pa pravilo, da je slab. Ljubljanci ga imenujejo »proračun životarenja«.

Toda proračunske številke niso najvažnejše. Duh je, ki odloča. Gre za občo smer občinske politike.

Res je, da sem lansko leto branil občinski proračun; branil sem številke, ker sem se zavedal, da boljšega proračuna v danih razmerah nismo mogli sestaviti. Zavzel sem se za občinsko politiko, kakor sem si jo zamišljal. Zato sem v svojem proračunskem eksperimentu našel celo vrsto nalog, ki naj jih nova občinska uprava v letu 1936/37. reši: tramvaj, reor-

ganizacija mestnih podjetij ob so- delovanju kontrolnega odbora in urada, sistematizacija uradniških mest, nov delavski red i. dr.

Zadovoljen sem, da me letošnja proračunska debata ni več zatekla med večino. Ne vem, kako bi zagovarjal delo na magistratu v preteklem letu; kajti nerešena so ostala vsa zgoraj navedena pederča občinska vprašanja. Da o ostalem ne govorim.

Težko bi se navdušil za program občinske politike, kakor ga je razvil g. župan za uvod k letošnji proračunski razpravi.

Stilistično je bil sicer lepo napisan, retorično elegantno prebran, toplote pa ni vzbudil, ni nas ogrel in prepričal. Socialni in obnovitveni program to ni išče priznanja in hvalo od imenovanih mestnih svetnikov, mi pa čakamo na odločitev volivcev!

Ljubljanski dolgovi

Javnost naj izve čisto resnico, obrekovalci pa naj molče!

G. dr. Adlešič je že nekajkrat govoril o mestnih dolgovih v takem tonu, kakor da bi bila prejšnja občinska uprava kakih 200 milijonov dinarjev zmetala skozi okno ali pa jih celo spravila v lastne žepe. Tako je govoril na shodu v »Unionu«, glasom poročila »Sloveskega doma« pa je prejšnji teden ponovno rekel: »Ljubljana ima danes 200 milijonov lastnih dolgov. A kaj so na pravili s temi ogromnimi dolgi? Za ta znesek bi imeli lahko danes poleg drugih naprav tudi krasne socialne ustanove.«

Tudi agitatorjem v politični borbi ni dovoljeno govoriti neresnico, čeprav se jim to laže odpušča. Kdor pa sedi — na stolici ljubljanskih županov, mora biti tudi v tej borbi spodoben. Mi pa ne smatramo, da je fair, če kdo predloži celotno stanje ljubljanskih dolgov tako, da poroča javnosti, da jih je vse napravila bivša občinska uprava na lahkomišeln in neekonomičen način.

Zato naj pribijemo nekaj dejstev:

Mestni dolgovi so znašali 31. III. 1936, upoštevaše mestni sklad, obligacijsko posojilo, prevzeti dolg cestne železnice in investicije v podjetjih 189.899.618 Din, od teh pa jih gre 5.000.000 Din že na račun sedanje dr. Adlešičeve uprave.

V tej številki 184.899.618 Din pa so vsebovani vsi dolgovi, ki so ostali bodisi iz predvojnih in vojnih let, iz dobe dr. Tavčarja, dobe dr. Periča in zlasti tudi iz dobe klerikalnega komisarijata. Zlasti ta doba pride pri presoji občinskih dolgov v prvi vrsti v poštev. Razen obligacijskega posojila v znesku 45.000.000 Din, ki se dá še kolikor toliko opravičiti, je komisarijat zaključil takrat celo vrsto akcij, ki mestni občini niso bile v prid. Tako n. pr. nakup Predvoičevega posestva za Pogrebni zavod in zlasti nakup električne cestne železnice.

Osobito ta zadnji posel je bil za Ljubljano škodljiv. S tem, da je mestna občina kupila večino delnic električne cestne železnice, je prevzela nase tudi dolžnost obnove cestne železnice, ki je do takrat bremenila na koncesionarju.

Zato gre zadolžitev za cestno železnico v celoti na račun in na odgovornost komisarijata.

Za ta komisarijat ne odgovarjamo mi, marveč somišljeniki dr. Adlešiča. Komisarijat je bil postavljen od SLS, v njem so odločali njeni somišljeniki, »Slovenec« pa je ščitil, branil in zagovarjal njegovo gospodarstvo. Zato je zaman ves trud g. dr. Adlešiča, da bi naprtil grehe komisarijata bivši napredni občinski upravi.

Da pa še navedemo, kako je »razsipala« bivša občinska uprava denar, bomo analizirali dolgove, ki jih je ta napravila. Ti so:

Stanovanjska akcija (hiše ob Vodovodni cesti, adaptacija hiše v Švabičevi ulici, prevzem zadruga »Stan in dom« itd.) 8.336.507 Din; zgradba Trgovske akademije (nepotrebna?) 6.292.915 Din; nakup Auerspergovega dvorca (nepotrebno?) 1.000.000 Din; poprava magistratnega poslopja (ki se je že podiralo) 533.170 Din; zgradba Delavskega doma (brezobrestno posojilo) 4.000.000 Din; mostovi, vodne zgradbe, kanali, regulacija Ljubljanice (vse nepotrebno?) okroglo 6.000.000 Din; nakup raznega sveta (pekovske njive, Martinčev svet itd. 8.183.264 dinarjev;

zgradba nove klavnice 19 milijonov Din; povečanje mest. elektrarne (nepotrebno) okroglo 20 milijonov Din. To so v bistvu vsi dolgovi, katere je napravila prejšnja občinska uprava. Kdor objektivno premotri te izdatke, bo moral predvsem priznati, da so bili ti izdatki potrebni, koristni in pa da je zanje protivrednost tu. A ne samo protivrednost. Nekateri teh izdatkov pomenijo za občino izredno dobre kupčije. Tako na primer nakup Auerspergovega dvorca, katerega vrednost visoko presega nakupno ceno, ali pa pekovske njive, katerih vrednost znaša vsaj dvakrat toliko, kakor je dala zanje prejšnja občinska uprava. Da se glavnic, investirana v mestno klavnico in elektrarno, si najno obrestuje, je znana stvar. Saj ravno sedanja občinska uprava črpa velik del svojih dohodkov baš iz investicij, napravljenih od prejšnje občinske uprave.

Taka je resnica!

Domači pomenki

Naložbe pri Mestni hranilnici

Ko je mestna občina predložila svoje računске zaključke, smo iz njih konstatirali, da je sedanja občinska uprava prejela od prejšnje uprave gotov denar in pa izdatne naložbe pri Mestni hranilnici. G. dr. Adlešič to priznava, nerad sicer, a vendar samo pripominja, da se je ta denar pozneje uporabil, deloma pa

so naložbe zamrznjene. Da ne bo denar ostal v mestnih blagajnah, o tem smo bili od začetka prepričani, saj so planili gospodje na mestni magistrat, kakor so svojčas kobilice napadle egiptovsko deželo. Da pa so naložbe pri Mestni hranilnici deloma zamrznjene, pač nikogar ne opravičuje, da jih zamolči, ker prejšnja občinska uprava jih je v gotovini naložila v Mestni hranil-

nici. Tudi ni res, da bi mestna občina teh naložb ne smela uporabiti. Te naložbe so:

Tako zvani pokojninski sklad, kar pa je napačna označba, ker gre tu za rezijske prispevke mestnih podjetij mestnemu zakladu

Din 2.126.640.—

Zavarovalni fond, ki odpade, ker so vsa poslopja od leta 1934. zavarovana pri zasebnih zavarovalnicah

Din 614.800.—

Izkupila za zemljišča

Din 544.546.45

Skupaj Din 3.285.986.45

Ta denar je tedaj popolnoma likviden ter ga mestna občina lahko porabi v delno pobotanje svojih dolgov pri Mestni hranilnici ali pa na kak drug način. Seveda, — bolj diplomatično se je zdelo gospodom zamolčati ta denar, kakor pa izkazati ga, ker bi sicer bilo težko opravičiti toliko povišanje občinskih davščin.

Personalna politika

»Gorje stranki, ki služi zgolj interesom oseb ali politične skupine!« Tako se je izrazil g. dr. Adlešič. Dovoljemo si vprašati: Kateri politični skupini pripadajo oni številni nameščenci magistrata, katere je sprejela v službo sedanja občinska uprava? Ali se ne zahteva za vsako malenkost priporočilo tajništva JRZ? Ali dobi delo kak drug na magistratu, razen pristaja te politične skupine

Ljubljana je radovedna

In kako bi tudi ne bila, ko pa ne more izvedeti, kakšen režim vlada danes na ljubljanskem magistratu. »Slovenec« z dne 16. t. m. namreč piše, da se dobri, varni in do največjega ténkočutja vestni gospodar slovenske prestolice dr. Adlešič, ob strani z občinskim svetom, ki ga bo v vsakem oziru vreden, do onemoglosti trudi, da bi mestno gospodarstvo izvozil iz zagate, v katero je zašlo pod jugoslovenskim režimom, v katerem da je strankarska politika stala nad občo koristjo meščanstva. — Ker pa danes stoji strankarska politika novih magistratnih gospodarjev pod občo koristjo meščanstva, dočim se je nad občo korist dvignilo zvišanje občinskih bremen, katerega se bo po zagotovitvi »Slovenca« župan »skrupulozno držal«, ljubljansko meščanstvo le še v svoji predznosti najpogostje vprašuje slavno mestno gosposko, kakšen režim vendar danes vlada na ljubljanskem magistratu? Kako se vendar po domače reče takemu režimu?

Temelj na temelj

Ljubljanski mestni svetnik dr. Kamušič je v proračunski seji preteklo soboto govoril učeno, kakor kak stavbni inženjer. Beseda »temelj« se je neprestano ponavljala; zdaj v zvezi s sanacijo mestnega gospodarstva, zdaj zopet z njegovo preureditvijo, tretjič je gradil temelje za vpostavitve likvidnosti Mestne hranilnice itd. Pri tako »temeljitem« postavljanju pa je nadvse »temeljiti« gospod mestni svetnik pozabil na temeljno zahtevo in potrebo ljubljanskega prebivalstva, da se znižajo mestne davščine in doklade s trošarinami vred na znosno mero, ne pa da so se temeljito zvišale po zaslugi sedanjih gospodarjev na ljubljanskem magistratu. Na takih temeljih zgrajena proračunska preobdobja izmoganega davkoplačevalca ne bo nikakor mogla prineesti oni finančni efekt, ki ga terjajo za svojo dograditev tako temeljito tehnično zasnovani temelji gg. dr. Kamušiča, dr. Adlešiča in njihove »večine« v mestnem svetu. Ti temelji se že zdaj temeljito majejo...

Kdo je krio?

»Slovenec« piše, da zaradi tega ni moglo priti do enotnega nastopa vseh Slovencev, ker so liberalci začeli s protiversko gonjo. Tega menda sam ne verjame, ker naši bivši liberalci so bili v tem pogledu res liberalni ter se v verska vprašanja niso vtikali. Protiverski boj so jim

pristaši »Slovenca« podtaknili na isti način, kakor je n. pr. dr. Mahnič našel v Gregorčičevih, Askerčevih, Stritarjevih pesmih protiverske nauke in tendence. Vzrok razkola je bil drug: stranka, ki ji pripada »Slovenec«, je zahtevala, da ji mora biti vsakdo in vedno poslušen in ponižen sluga, ki ne sme misliti niti v najnavadnejših stvareh s svojo glavno ter mora točno izpolnjevati njene želje, pa najsi bo reven kajzar ali delavec, ali pa župan, sreski načelnik ali ban. Če se je kdo pokoril po teh zahtevah, potem se je z veliko dušnostjo spregledalo, če je preložil post, živl nemoralno ali pa pri vsaki priliki poudarjal, da je brezverec. Verne katoličane so zaradi protivnega političnega prepričanja metali na cesto, uradno izkazanim brezvercem pa so se dajala odlikovanja in visoka mesta.

Vera ni tedaj nobena ovira za složni nastop v obrambo skupnih naših interesov. Ali je morda vera kaj trpela zaradi svečnikov, kakor sta bila Tomo Zupan ali Vrhovnik? Taki idealni duhovniki, ki so posvetili svoje delo samo Bogu in vsemu narodu, so koristili cerkvi več, kakor stotine onih petelinov, ki vidijo glavni svoj poklic v politični huj-skariji in brezvestni agitaciji. Nacionalni duhovnik je bil pri nas vedno od vseh strani spoštovan.

»Slovenec« pravi, kdo je kriv. Kriva je ozkostranost in zelotizem, ki se je na Slovenskem razceperil bolj kakor kje na svetu.

Blazni zaslužki na našo kožo

Te dni smo v listih čitali, da so se cene najvažnejših surovin na svetovnem trgu nezasiščeno dvignile, zlasti pa cene rud in kovin, ki jih potrebuje vojna industrija. Kljub neverjetnemu zvišanju cen pa povpraševanje prav nič ne popušča. V enem letu se je cena elektrolitičnega bakru dvignila za 150 %, cena svinca za 228 %, cena cinka za 184 %, in cena kositra za 44 %.

Vse te štiri kovine se pridobivajo v Jugoslaviji v takem obilju, da krijejo velik del potrebe celotnega evropskega trga. Pač pa rudniki, kjer leže neprecenljivi skladi omenjenih rudnih bogastev, niso več naša narodna last, temveč so prav vsi v zakupu in eksploataciji tujega, inozemskega velekapitala. Zato bo to ogromno zvišanje cen prineslo ogromno povečanje dobičkov le tem tujim velikim rudarskim družbam, ki delujejo v Jugoslaviji, sami pa bomo ostali siromaki, kakršni smo danes. Računa se, da se bo čisti dobiček francoske družbe bakrenih rudnikov v Boru, ki je že lani znašal 27 milijonov frankov pri glavnici 15 milijonov, letos najmanj podvojil, če že ne potrojil. Še večje dobičke pa pričakuje angleška družba »Trepča Mines Ltd.«, ki izkorišča v Srbiji svinčene in cinkove rudnike. Čisti dobiček te družbe je znašal lani nad 100 milijonov dinarjev, letos pa bo, po vseh znakih sodeč, dosegel naravnost bajno, blazno višino, to pa glede na to, da so se delnice te družbe v zadnjih dveh mesecih dvignile na londonski borzi za več kakor 100 % in notirajo zdaj že 900 % višje od nominalne vrednosti po 5 šilingov na delnico. Skoro enako so se dvignili v zadnjih mesecih tudi tečajni delnice tujih rudarskih podjetij, ki eksploatirajo rudnike v Kapaoniku in Zletovem.

Ker pa imamo v naši državi še nekaj neizkoriščenih rudnih ležišč, se tuji velekapitalisti kar tepejo v Beogradu za to, kdo bo zagrabil to ugodno priliko in prvi sedel na vrelce, ki noč in dan bruhajo zlate milijone iz jugoslovanske zemlje v tuje žepe. Razne angleške finančne skupine so že pokupile številne rudarske pravice in posestva širom naše države, obenem pa so prešla v njihovo last tudi že vsa poslopja v krajih, kjer so ležišča rud.

Nastaja le še vprašanje, kdo gospodarja s temi bogastvi in koncesijami v imenu naroda in države ter junih interesov? In kako se gospodarja? Kakšne koristi ima Jugoslavija od tega preskrbovanja tujih velekapitalistov? Koliko pridobljene zemeljskega bogastva in koliko čistega dobička ostaja v naši državi? In pri kom ostaja? Kaj bo pa potem, ko bodo zemeljska bogastva izčrpana? Ali bomo bogatejši ali revnejši? Narod bo terjal odgovor tudi na vsa ta vprašanja in še na marsikatera druga, ki so v tesni zvezi z njimi.

Zunanja politika

V odgovor na ogromne angleške oboroževalne kredite, ki naj bi napravili britanski imperij za največjo vojaško silo sveta, se je odločil Mussolini tudi za veliko gesto. Za izglasovanimi novimi milijoni za orožje se je sedaj odpravil na pot v severnoafriške italijanske kolonialne posesti. Istočasno naj bi se vršile velike pomorske vaje med Sicilijo in Tripolitanijo, ki naj bi pokazale, da Italija lahko pretrga življenjsko imperijsko pot navzlic vsemu angleškemu oboroževanju. Še en velik bluf spremlja pohod fašističnega voditelja po afriški zemlji, namreč poziv na vse muslimane sveta, naj se zberejo okrog cesarskega in fašističnega Rima, ki je danes na svetu še edini zaščitnik islama. G. Mussolini je ob tej priliki dobil tudi sveto sabljo islama, vendar pa tudi najspretnjša italijanska propaganda in najlepše besede in tolažbe niso mogle še doslej zabrisati težkega vtisa, ki ga je napravilo kruto italijansko gospodarstvo nad zaslužjenimi Arabci pred nekaj leti, ko se je postopalo protinjim z najbolj drakonskimi sredstvi ob priliki senusitske vstaje. Dalje kaže primer Rasa Deste, ki so ga Italijani nedavno ustrelili, kot narodnega junaka in mučenika, da nimajo Arabci ničesar pričakovati od »rimske odreditve«. Danes meni, jutri tebi...

Uspeh s te strani je torej dvomljiv, pač pa ima neko drugo posledico, namreč da so v Parizu in Londonu prisluhnili na te pozive, ki so nekoliko podobni pozivom k uporu. Saj nimajo Francozi že danes posebno lahkega stališča s svojimi arabskimi podložniki v Tunisu in Alžiru, posebno pa v Siriji, pa tudi v angleških posestih v Levantu in ob Rdečem morju je opaziti vedno čudno vrenje. Hvalvredno je spričo teh dogodkov, da je francoski narod brez razlike strank v enem samem dnevu podpisal milijardno posojilo za oboroževanje in pokazal s tem svoje globoko patriotsko čustvovanje tako, da se mu ni bati nacionalno-socialističnih in fašističnih izizivanja.

Nemčija pa, ki smatra, da je njena zmaga v Španiji že zagotovljena, se je v tem času vrgla na drugo zunanjepolitično polje. Javila je Franciji in Angliji, da bi bila pripravljena znova podpisati lokarnsko pogodbo, s katero bi se zavezala k nedotakljivosti francoskih vzhodnih mej, vendar pa pravi, da bi se Francija morala zato odreči Društva narodov in svojih sporazumov s Češkoslovaško in Rusijo. V Parizu pa pravijo, da ne bo iz te kupčije nič in tudi ni treba posebnega diplomatskega razuma za tako spoznanje.

Posebno važnost polaga Nemčija v teh spletkah na to, da bi izločila Belgijo iz francosko-angleške skupnosti tako, da bi bila Belgija izključena iz nove lokarnske pogodbe, zato pa bi sklenila posebno pogodbo o nevtralnosti in nekršljivosti svojih mej z Nemčijo. Tudi te ponudbe ne ugajajo posebno Belgiji, ki je že plačala tuj račun v svetovni vojni, pa ne bi hotela, da bi znova služila kot predmet razračunavanja, ko se pograbi Nemci, Rusi in Francozi.

Ob španskim obalah je začela med tem poslovati mednarodna kontrola. Neki dober šaljivec je dejal, da zaradi tega, da ne bi moglo nazaj onih 80.000 Italijanov in 40.000 Nemcev, ki se borijo v Francovih vrstah pred Madridom. Ta premoč v ljudeh in materialu je nagnila tehtnico v prilog nacionalistov. Sicer se borijo republikanci z redkim junaštvom in požrtvovalnostjo proti vojaški premoči nasprotnika in jim je tudi trenutno uspelo odbiti ofenzivo nacionalistov, ki so naskočili oblegano prestolico s treh strani. Končno pa stroj povsod premaga človeka, torej tudi v vojni. —s—

DOMA IN NA TUJEM

Dr. Adlešič preklical svoje obdolžitve

Na shodu v «Unionu» je glasom poročila «Slovenca» dr. Adlešič govoril sledeče:

«Vprašajte, kako so razširjali tramvaj, kako so nabavljali za to potreben material. Jaz Vam odgovorim na to vprašanje ne morem dati, ker so žal izginili iz pisarni in aktov nekateri računi tako, da je danes kontrola v tem pogledu nemogoča. Zakaj so ti računi izginili iz aktov, bodo vedeli dotični gospodje, ki so te račune vzeli.»

Obdolžitev je bila tedaj čisto jasna: Dr. Adlešič je obdolžil neke gospe, da so vzeli iz pisarne cestne železnice gotove račune, vsled česar je kontrola izdatkov nemogoča. Zaradi tega je nastal v upravi cestne železnice hud vihar, ker sta tako sedanji predsednik upravnega odbora cestne železnice, kakor tudi knjigovodja morala potrditi, da iz pisarne cestne železnice niso izginili nobeni računi.

Zaradi tega je bil prisiljen dr. Adlešič popraviti svojo takratno izjavo s sledečim pojasnilom:

«Leta 1933. je družba nabavila 2 jeklena usmerjevalca in ta nabava je bila ostro kritizirana, češ da so bili računi predrago plačani. Zato je

zahteval gospod inženjer Bevc, ki je bil član uprave, da se mu izroče ponudbe za te usmerjevalce, da jih pregleda. Družba mu je izročila konec februarja 1934 poziv na tt. Brown Boveri, A. E. G. Union in Siemens za ponudbe z vsemi pogoji dobave, dalje ponudbe teh tt. in naročilnico tt. Siemens.»

Nadalje je poročal dr. Adlešič, da je inženjer Bevc te spise založil, sedaj jih pa zopet našel in vrnil ravnateljstvu cestne železnice. Iz primerjave obeh izjav je razvidno, da se pri cestni železnici ni dogodilo nič nekorektnega. Niso izginili nobeni računi, marveč je g. ing. Bevc vzel na svoj dom samo nekatere oferte, da jih je primerjal med seboj. Jasno je, da imajo ponudbe trditi samo toliko časa pomen, dokler se družba ni odločila za eno ali drugo ponudbo. Potem ko je odločitev padla, so te ponudbe izgubile vsak pomen in ne morejo imeti nobenega upliva na knjigovodstvo ali na kontrolo izdatkov. Vrh tega je pa iz preklica dr. Adlešiča razvidno, da ing. Bevc ni vzel teh spisov domov zaradi tega, da bi kaj prikril, marveč zaradi tega, da bi zadevo še naknadno proučil.

Tudi mi ne zaostajamo

Iz govora poslanca Sokića v proračunski razpravi: «Imamo zunanje-politične zveze, ki segajo od Beograda do Ankare, Prage, Aten in Bukarešte. Te zveze štejejo 70 milijonov vojakov, vendar pa ni potrebno, da bi bila naša država tako po svojem geografskem položaju, kakor tudi v vseh drugih pogledih resnični zaščitnik in varuh miru na Balkanu. Zato si moramo tudi mi izdelati svoj točen oborožitveni načrt. Tudi mi moramo pokazati svojo moč v veličini oborožitve in sicer res dobre oborožitve. To pa zato, ker naša vlada, če bi še tako dobro vodila politiko prijateljstva in urejenih odnosov z vsemi narodi in državami, gleda, z ozirom na grenko pridobljene izkušnje v preteklosti, svoj mir in pokojnost le v bajonetih svoje dobro oborožene herojske armade.»

Važna anketa Delavske zbornice. Ljubljanska Delavska zbornica je sklicala za četrtek 25. t. m. ob 9. uri dopoldne v Ljubljano, v svojo zborniško dvorano na Miklošičevi cesti, širšo anketo o varenjskem vprašanju. Ankete se bo udeležilo večje število strokovnjakov v tej panogi socialne zakonodaje in strokovne prosvetne politike iz vse države.

V Domžalah je 14. t. m. umrl znani industrijec, lastnik modernega mlina, g. Ivan Kuralt, star 64 let. N. v m. p.!

Na ljubljanski univerzi se je vpisalo v poletni semester skupno 1641 slušatelj, med njimi 278 slušateljic. Na posamezne fakultete odpade: na pravno 606 (547 moških in 59 ženskih), na filozofsko 378 (194 moških in 184 ženskih), na tehniško 356, na medicinsko 125 (med njimi 20 ženskih) in na teološko 175 slušatelj.

Velika Ljubljana povzroča vedno več skrbi. Vedno znova se kažejo hibe preveč enostavno izpeljanega problema. Sedaj se pri tožujejo tudi lastniki novih hiš, ki so pri gradnji svojih domov pač vkalkulirali tudi vsa bremena nasproti občini, t. j. občinske davščine. Ker so se ta bremena z in-korporacijo k mestu zelo povišala, prejšnjih bonitet jim pa sedanja nova občinska uprava ne priznava, drsijo sedaj ti posestniki v finančni polom! Zato je vedno bolj očitna zahteva po tako zvanem «brnskem» sistemu, to je delni avtonomiji okoličanov. To se neka-kol pravi, da so se gospodje z velikoljubljanskega magistrata zopet nekoliko zaleteli!

Nj. Vel. kralj Peter II. je po kratki, lažji bolehnosti docela ozdravel.

V službo pri Poštni hranilnici ne bo sprejeta nobena ženska pisarniška moč, dokler ne bo do-seljeno pri zavodu oziroma vseh njegovih podružnicah obenem naslednje razmerje uradnikov obeh spolov: s fakultetno izobrazbo 95 % moških in 5 % žensk, s sred-nješolsko izobrazbo 70 % moških in 30 % žensk, pri vsem ostalem uradništvu pa 60 % moških in 40 % žensk.

Tobaka smo izvozili lani iz naše države za približno 170 milijonov dinarjev.

Dohodki od prodaje soli se bodo letos po pričakovanju in izjavi finančnega ministra znatno povečali. Gospod minister pravi, da sme upravičeno na to računati zato, ker se je deloma prebivalstvo pomnožilo, deloma pa so se splošne gospodarske razmere izboljšale. Naši kmetje pa pravijo, da si letos, če se njihov položaj ne bo res temeljito izboljšal, ne bodo mogli privoščiti niti rdeče živin-ske soli. Sicer pa je naše podeže-lje mnenja, da soli sploh ne bo po-trebovalo, ker so že davki z vsemi mogočimi dokladi in taksami ter trošarinami tako zelo zasolje-ni, da bi človek kar nekako zahre-penel vsaj po sigurnem, čeprav neslanem koščku črnega kruha. Država je ukrenila vse potrebno, da se čim bolj poveča proizvodnja soli. V Jugoslaviji se je porabi na leto okrog 140 milijonov kilo-gramov. Od te množine proizva-ramo polovico sami doma, polo-vico pa jo uvažamo. Ko pa pri-manjkuje slane morske vode ob naši obali, ki meri «komaj» kakih 800 km ...

Posetite manufakturno trgovino **KMEČKI MAGAZIN** Ljubljana, Krekov trg štev. 10, ki Vas postreže najbolje.

Država in denarni zavodi. Po izjavi finančnega ministra Letice se gibljejo odnosi med finančnim ministrstvom in obema glavnima privilegiranimi denarnima zavoda, to je med Državno hipote-karno banko in Pošno hranilnico, neprestano v mejah normalnih in kratkoročnih blagajniških operacij. To traja že dve leti. Ves čas, od-kar spadata oba denarna zavoda pod pristojnost finančnega mini-stra, se njuni zahtevki nasproti državi niso povečali. Čeprav opo-zicijski poslanci očitajo, da v tem razmerju in poslovanju ni sledu o kakem načrtnem zadolževanju s

„Slovenska beseda“

bo priredila za svoje prijatelje izlet z avtobusom

na svetovno razstavo v Pariz

Pot bo peljala preko Italije, v Benetke, kjer se prenoči, potem preko Verone in Milana v Genova. Od tam po slikoviti ligurski obali v Monte Carlo ter po svetovno znani Corniche v Marseille, kraj žalostnega spomina. Odtod v Pariz, 4 dni Pariza, ogled razstave in Versaillesa. Potem obisk bojnih polj pri Verdunu, Bodensko jezero in nazaj čez Avstrijo v domovino.

Izlet se bo vršil od 3. do 18. julija pod strokovnim vodstvom in bo veljal z vožnjo, vso oskrbo, vstopninami in napitninami vred Din 3.500 po osebi

Interesenti naj se blagovolijo javiti čimprej uredništvu „Slovenske besede“

strani države, ki da se poslužuje v pretirani meri izsiljenih si kreditov, je pa treba javno pibiti dejstvo, da držita Hipotekarna banka in Poštna hranilnica v svojih blagajnah kar cele milijarde dinarjev likvidne gotovine... Zdaj vsaj vemo, zakaj primanjkuje denarja v vsem našem gospodarskem življenju.

KDAJ BO KONEC KRIZE? Ta-krat, ko bodo mogli domači de-narni zavodi dati nova posojila, ki bodo poživila gradbeno delav-nost. Gradbena delavnost je pred-pogoj za zaposlitev delavcev in obrtnikov vseh vrst, njihov zaslu-žek pa zopet koristi ostalim pano-gam gospodarstva, ki bodo mogle prodajati svoje pridelke in izdel-ke — kmetijstvu, industriji in tr-govini. Omogočite našim denar-nim zavodom nova posojila s tem, da jim zaupate Vaš denar. Denar, ki leži doma, odjeda kruh vsem! **MESTNA HRANILNICA LJUB-LJANSKA** izplačuje nove vloge (vlozene po letu 1933.) vedno brez vseh omejitev. Ima jih nad Din 115.000.000.— Za vse njene ob-veznosti jamči Mestna občina Ljubljanska.

Računski uradniki iz vse države bodo imeli svoj letošnji kongres junija meseca v Novem Sadu.

Donava in Sava poleg ostalih rek, ki se iztekajo v nji, še vedno nevarno naraščata. Ogromni kom-pleksi polj in travnikov so pod vodo. V naših planinah je pretekle dni in noči zapadel nov, visok sneg.

Srebrne 50dinarske kovance je neka ponarejevalska družba kar na debelo izdelovala blizu Zlatarja na Hrvaškem in jih razpečavala zlasti v Medjimurju, Podravju in Hrvaškem Zagorju.

Švicarski kapitalisti, ki razpola-gajo z investicijskim kapitalom okrog 100 milijonov dinarjev, bodo zgradili na ozemlju pred-vojne Srbije dve moderni vodni centrali, ki bosta preskrbovali predvsem največje rudnike «Trep-ča mines», «Kopaonik» in «Zle-tovo» ter njihove najnovejše na-prave s cenanim električnim to-kom. Novi centrali bosta zgrajeni v Vlasinskem Blatu pri Surdulici in ob zgornjem toku Vardarja.

Novi bolgarski poslanik Ivan Popov, ki je zamenjal dosedanjega poslanika na našem dvoru Dima Kazasova, je pred dnevi izročil svojo poverilnico knezu-namest-niku Pavlu.

Bivši beograjski rimskokatoliški nadškof dr. Rodić, ki se je moral na pritisk najvišjih cerkvenih kro-gov umakniti v zatišje in je nje-govo mesto zavzel dr. Ujčić, se je za stalno naselil v frančiškanskem samostanu v Slavonski Po-žegi.

Rumunska kraljica, mati naše kraljice Marije, je obolela tako nevarno, da so dvorni krogi v res-nih skrbih za njeno življenje. K njej je odpotovala te dni tudi naša kraljica Marija.

Bivši angleški kralj Edvard VIII. se bo poročil z gospo Simpsonovo, zaradi katere se je odrekel angle-

ški kroni, v soboto 22. maja t. l. Po poroki se bo stalno naselil v nekem gradu pod Dobračem na slovenskem Koroškem.

Mesto Varaždin dobiva izrazito industrijsko lice. Poleg dosedanjih številnih tovarn, med katerimi prednjači znana tovarna «Tivar», se trenutno gradijo tri nove to-varne, in sicer tovarna za svileni sukanec, tovarna usnja (ki bo v začetku obratovala s 50 delavci) in tovarna mila (s 30 delavci v za-četku). Pri nas pa z ogromnimi občinskimi davčninami in troša-rinami ne le odbijamo novih rasto-čih podjetij, temveč preganjamo z mestnega območja celo že stara, vpeljana industrijska podjetja.

Za sprejetje proračuna je glasovalo v narodni skupščini 177 pos-lancev, torej niti polovica. Davke pa baje plačuje ves narod, brez razlike pripadnosti k vladni ali opozicijski politiki...

Silno skrb za procvit sloven-skega gospodarstva kažejo v zad-njem času predstavniki sloven-skega dela JRZ v vladi in parla-mentu. Minister za gozdove in rudnike je odredil, da morajo bra-tovske skladnice ves svoj denar naložiti pri Državni hipotekarni banki, to se pravi, da mora iz Slovenije ven! Pripomnimo naj le, da je bilo v slovenskih hranilnicah naloženih po stanju leta 1935. na račun nezgodne blagajne 2 in čet-rt milijona, na račun pokojninske blagajne pa skoro 13 milijonov dinarjev.

Naša kri... Italijanski «Uradni list» je samo v letošnjem januarju objavil 614 odlokov, s katerimi se poitalijančuje 1791 slovenskih in hrvaških rodbinskih imen naših bratov z onstran meje. — Pri zad-nji amnestiji ob rojstvu prestolo-naslednikovega sina ni bil od 110 internirancev in 40 političnih ob-sojencev, ki so vsi doma iz Goriške, s Krasa in iz Istre, nihče iz-puščen iz internacije odnosno iz zapora.

Centralni odbor komunistične stranke v Moskvi je na svoji zad-nji plenarni seji ugotovil, da ko-munistična stranka v sedanji obli-ki ne bo mogla obdržati delavskih množic v svojih rokah, temveč bo vsekakor morala izvesti svobodne tajne volitve, da bi tako prišli v strankine odbore mlajši elementi. Tudi pri nas bi take volitve prav nič ne škodovale...

Bolgarski akademiki za svo-bodo. Ker je vlada bolgarski vse-učiliški mladini odvzela volilno pravico pri občinskih volitvah pre-teklo nedeljo, so akademiki v ve-likih množicah priredili hrupne demonstracije po glavnih sofijskih ulicah. Pri krvavih spopadih s po-licijo je obležalo na obeh straneh precej nevarno ranjenih. Oblasti so vseučilišče za daljšo dobo za-prle.

Diktatura v Rumuniji se bo na-daljevala, ker je vlada predložila parlamentu v odobritev predlog zakona o podaljšanju obsednega stanja in cenzure do 15. septem-bra t. l.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Ali se še lahko vrši seja starega občinskega od-bora v času od volitev do prevze-ma poslov po novem (novoizvolje-nem) občinskem odboru?

Odgovor: Po § 53. zakona o občinah posluje do prevzema po-slov po novem občinskem odboru stari odbor. Po § 54. in § 55. prev-zame novi občinski odbor posle deset dni od dne izvolitve.

Iz tega izvira sledeče: Stari občinski odbor more in sme polnomočno in pravnoveljavno sklepati in opravljati občinske po-sle, ki mu pripadajo po zakonu o občinah, neovirano in nemoteno do takrat, dokler ni prevzel posle novi občinski odbor, torej v normalnih razmerah največ deset dni po iz-volitvi novega občinskega odbora. Če pa bi občinski odbor iz kate-regakoli razloga ne prevzel poslov deset dni po izvolitvi, sme in more in mora stari občinski odbor pravomočno upravljati občino tudi še naprej, dokler ne nastopi službo novi občinski odbor, četudi bi se ta nastop službe izvršil po pred-pisu zadnjega stavka § 55. zakona o občinah, to je, da bi nadzorno oblastvo 15. dan po izvolitvi ali pa tudi pozneje uvedlo novi občinski odbor v službo. Vprašanje pa je, ali je priporočljivo in umestno, da stari občinski odbor sklepa v tej dobi še o predmetih, ki niso res neodložljivi.

Vprašanje: Vdova A. K. je bila po poroki pristojna v občino S. Po smrti moža leta 1928. je ro-dila nezakonskega otroka. Vdova sama pa ni bivala niti pred poroko, niti po poroki v občini S., temveč v občini V. Ravno tako biva tudi njen nezakonski otrok od rojstva v občini V. Kam sta sedaj ta vdova in njen nezakonski otrok pristoj-na? Ali v občino S. ali v občino V.

Odgovor: Predpostavljamo, da ni preteklo še deset let, kar je ta žena postala vdova. V tem slu-čaju sta ona in njen nezakonski sin nesporno člana občine S. Rok za samostojno pridobivanje občinskega članstva prične pri vdovi z dnem smrti njenega zakonskega druga. Ker ni od te smrti preteklo deset let, tako da bi ta vdova avto-matsko postala po zadnjem od-stavku § 17. zakona o občinah članica občine V., kjer stalno sta-nuje, je torej še vedno članica ob-čine S., kjer je imela članstvo ob smrti moža. Član občine S. je tu-di njen nezakonski sin, ker dobijo maloletni nezakonski otroci po pr-vem odstavku § 16. zakona o ob-činah občinsko članstvo svoje ne-zakonske matere.

Vprašanje: Ali sme občina najeti posojilo tudi pri zasebnikih, ali le pri denarnih zavodih?

Odgovor: Občina sme na-čeloma najeti posojilo, kjer in pri komur ga dobi; pri denarnih za-vodih in pri zasebnikih, bodisi v tuzemstvu bodisi v inozemstvu. Seveda je vsaka taka obremenitev občine, ki jo mora skleniti občinski odbor, vezana po § 81. zakona o občinah na odobritev, ki jo izda ministrstvo za finance sporazum-no z ministrstvom za notranje posle po povoljni izjavi bana. V praksi pa postopajo nadzorna ob-lastva tako, da odobrujejo občinam posojila, če so izpolnjeni že vsi drugi zakoniti pogoji, le pod tem pogojem, da občina ne prevzame z najetjem posojila nikakih drugih obvez, kakor le jamstvo za po-vračilo glavnice in za plačevanje v plačilo dospevaločih dogovor-jenih obresti. To pa zaradi tega, ker so izkušnje pokazale, da ni previdno ako postajajo občine z najetjem posojila članice n. pr. ka-kega denarnega zavoda, zadruga z omejenim ali neomejenim jam-stvom, na katerega upravo imajo le malo ali nikakega upliva.

Naše srednješolske razmere

Na plenarni seji «Jugoslovanskega profesorskega društva» v Beogradu je bila sprejeta obširna spomenica, iz katere posnemamo nekaj zanimivih odstavkov, ki precej nazorno osvetljujejo razmere, ki vladajo danes v našem srednjem šolstvu. Spomenico so objavili skoro vsi jugoslovanski listi in pravi v glavnem:

«Predstavniki profesorskega društva iz vseh banovin so ugotovili, da najbolj teži njihov stan izredno težko materialno stanje profesorjev srednjih šol. V mnogih primerih to stanje meji že na pravo bedo. V nekaterih mestih je nekvalificirano osebje mnogo bolj plačano kakor suplenti. Nekateri profesorice, ki so poročene z državnimi uradniki, imajo približno toliko plače kakor najeta delavka, in sicer zato, ker so prejemki državnih uradnikov v splošnem premajhni. Veliko število profesorjev čaka že polna tri leta, da se jim da to, za kar so izpolnili vse pogoje, ki jih predpisuje zakon. Okoli 1200 profesorjev čaka in terja ta dolg. Zaradi tega je nastopila tudi pri profesorjih velika pobitost in apatija. Profesorji ne zahtevajo nič drugega, kakor da pridejo do svojih zakonitih pravic in da se njim ter njihovim rodbinam omogoči primerno življenje. To se da doseči z novim državnim proračunom, ki je sicer predvidel dovoljno število praznih mest, vendar je vse to postalo problematično, ker se za napredovanje po skupinah zahteva ne samo prazno mesto v proračunu, temveč tudi predhodno odprtje kredit.

Občutek brezpravnosti, ki je zajel srednješolske profesorje, je povečan še s tem, ker so pred nekaj meseci začeli v prosvetnem ministrstvu s prakso dodeljevanja na službo z brzojavi. Uradnik, ki je dodeljen na službo, nima pravice do selitvenih in prevoznih stroškov. Ta praksa pomeni zaradi tega razdvajanje rodbin in materialna ugonobitev vseh, ki so premeščeni na ta način: jasno je danes vsakomur, da se uradniška rodbina more le s težavo preživeti, a to je nemogoče, ako se iz ene rodbine napravi dve ognjišči. Najtežje v vsem tem pa je dejstvo, da ta dolževanja na službo niso posledica nemarljivega in nevestnega izpol-

njevanja službenih dolžnosti in niso izvršena po končanem disciplinskem postopku, ki ga je predvidel uradniški zakon, temveč iz razlogov, ki nimajo nikakršne zveze s potrebami šole in pouka. Zaradi takega postopanja preti nevarnost popolnega razsula šole. Potrebno je korenito menjanje metod, ki se danes uporabljajo v prosveti, in to tem bolj, ker je po uradniškem zakonu na razpolago dovoljno število elastičnih odredb za kaznovanje uradnikov, ki se pregrešijo v svoji službi. Da bi bili profesorji enkrat za vselej zaščiteni od raznega preganjanja, je neogibno potrebno, da se da stalnost njim in učiteljem, kakor je s polno pravico dana sodnikom.

Izredno so težke razmere, v katerih se vrši pouk v naših srednjih šolah in število učencev v njih je

dobilo nenavadno razmerje. Mnoge srednje šole ne razpolagajo niti s higijenski postopki, niti z najpotrebnejšimi učili, brez katerih se ne more niti zamisliti uspešen pouk.

Predstavniki profesorskega društva so dolžni opozoriti tudi na to, da se zadnje čase vršijo po srednjih šolah razne politične propagande. Te deloma izvirajo v državi sami, a deloma iz zamejstva. Njihova negativna dejstva so se že občutila na več mestih (dijaški strajki na nekkih šolah). Občutijo se toliko bolj, ker je veliko število gimnazij ostalo brez direktorjev (v zetski banovini v več ko polovici gimnazij opravljajo direktorsko službo vršilci dolžnosti in njihovi zastopniki). Vse te propagande so brezdvomno škodljive in nujno je potrebno, da se začne z enakomernim pobijanjem, ker šola mora ostati samo šola in ne poprišče raznih ideologij, ki se medsebojno borijo.»

Za grudo in dom

Nekaj o ovsu.

Oves ni le dobra klaja za konje, temveč tudi tečna beljakovinska krma za vso mlado živino, zlasti za plemenske živali. Težko je iz odstavljenih telet vzrediti lepe in dobre plemenjake, če jih ne krmito z ovsem. Zlasti mladim bikom je prvega pol leta oves nujno potreben za hiter razvoj. Nič manj koristen ni mrjaščkom, ki se po njem kar vidno okrepe. Da vsi plemenjaki brez ovsa ne morejo dobro plemeniti, je splošno znana stvar. Ker je torej oves za našo živinorejo tolike važnosti, naj bi ga naši živinorejci v večji meri sejali povsod tam, kjer so razmere ugodne. Povsem krivo je mnenje, da je za setev vsak oves dober. Ovseno seme mora biti vsaj tako debelo, da mu je hektolitrska teža najmanj 50 kg. Le težko seme da krepko, bujno setev, zakaj razvoj mladih rastlin je predvsem odvisen od hrane, ki jo dobi ob kalitvi v zrnu. Debelo zrno je ima mnogo, drobno pa le malo. Nadalje mora biti semenski oves čist, zdrav in neokužen. Če sami nimamo dobre-

ga semena, je bolje, če si ga preskrbimo drugod, kakor pa da sejemo svoje. Najbolje sejemo oves na redko. Glede zemlje in gnojenja je oves skromen in se zadovolji tudi z izčrpano zemljo, ker išče s svojimi koreninami potrebno hrano tudi v večjih globinah. Pač pa zahteva precej vlage. Če pa hočemo doseči težko zrnje, mu potrosimo do 300 kg superfosfata na hektar.

Zgodnji krompir.

Že precej dolgo se na naših trgih opaža močno zvišano povpraševanje po dobrem, okusnem zgodnjem krompirju. Tega se zaveda tudi vsak podjeten, umen gospodar, ki zna dobro ceniti dohodek zgodnjih poletnih mesecev. Krompirjevi gomolji, ki so določeni za zgodnje seme, morajo predčasno kaliti. To dosežemo, če jih hranimo čez zimo v hladnih, mračnih shrambah. Ne smemo pa krompirja nalagati na kupe, temveč mora ležati razprostrt, ker zamorejo le tako poginati 3 do 5 cm dolge klice. Ponekod so v rabi posebne priprave za shranjevanje

zgodnjega krompirjevega semena; to so neke vrste zaboji, katerih vmesni prostori med deskami puščajo med gomolje dovolj zraka. Za sajenje pripravljena zemlja mora biti dobro zrahljana in mora vsebovati dovolj za rast potrebne hrane. Najvažnejši je za krompir kalij, katerega dajemo najmanj 200 kg na hektar. Fosforne kisline pa dajo druga umetna gnojila. Za krompirjem lahko še sadimo peso ali sejemo furo oziroma ajdo.

Prezimovanje čebel.

Spregovorimo naj nekaj besed o vzrokih slabega prezimovanja čebel. Ko v prvih toplih dneh čebelar pospravlja dna svojih panjev, navadno ugotovi večje ali manjše število mrtvih čebel. Potem pa tudi še to, da so posamezni panji zelo različno prezimili. Kaj je vendar pravi vzrok slabega prezimovanja? Predvsem kaljenje zimskega miru od zunaj; bodisi ptice, miši ali pa celo čebelar sam so vzrok, da so vznemirjene živalice zapuščale gnezdo in poginile. Lahko pa je kriv tudi nered v panju samem, če zimujejo čebele na slabem medu oziroma če čebele zaradi slabe hrane obolijo za grižo, ki je zanje močno nevarna in nalezljiva. Zelo tudi trpi čebelja družina, ki je tekom zime izgubila svojo matico. Tak panj se izredno vznemirja, razleže in v množicah poginja. Končno more biti vzrok slabega prezimovanja slaba, pogrešna razdelitev hrane v satju. Čebelarji včasih premenjajo satje in ga mešajo, ne vedoč, da si družina že zgodaj uredi zimsko gnezdo. Često pogine cel roj čebel pri polnih loncih zaradi lakote, ker je nerodni čebelar porinil en ali dva sata napačno v panj. Odsvetuje se tudi trkanje po panjih v prvih zimskih solnčnih dnevih.

Red v gospodinjstvu.

Red mora vladati svet, in vsaka družina je majhen svet zase. In najodličnejša lastnost v vsakem gospodinjstvu je ravno — red. Gospodinja naj se zaveda, da je

vzdrževanje reda v hiši in okrog nje njena največja naloga. Vsaka stvar v hiši naj ima svoje mesto, vse naj bo razvrščeno tako, da je na najprimernejšem prostoru in da lahko vsak potreben predmet najde vsak čas tudi v temi. Red se v gospodinjstvu dobro izplača. Z njim si gospodinja prihrani obilo časa, truda in jeze, družina pa se privadi najlepše življenjske lastnosti: življenjskega reda. Tudi domače življenje bodi redno in točno. Vstajanje, delo, jed in počitek ter zabava, vse ob določenem času. Kjer vlada red, tam se naselijo mir, veselje, sreča in blaginja. Kjer pa je nered, so stalni gostje nemir, nesreča in uboštvo.

Deset resnic o posojilih.

Ker so poučne in koristne, naj si jih vsak naš mali človek dobro zapomni. Glasijo se: 1. Na kredit vzet denar je in ostane tuja imovina. — 2. Kdor ne zna gospodariti s svojim, naj vsekakor drži roke proč od tuijega kapitala. — 3. Posojilo je lažje najeti, kakor ga pa vrniti. — 4. Kdor daje denar, hoče z njim zaslužiti zopet denar; zato spravi to pravilo v sklad s koristjo, ki jo lahko doseže sam. — 5. Upoštevaj vse pogoje kredita prej, preden kaj podpišeš, kajti s podpisom prevzameš tudi popolno jamstvo. — 6. Gospodarsko nepotreben kredit je rop na narodnem premoženju. — 7. Kdor s kričečo reklamo ponuja denar, večinoma sam nima denarja, kajti prvič se tega predmeta človek znebi tudi brez reklame prav hitro in drugič uči izkušnja, da drži pri takih ponudbah samo eno, namreč neizogibno plačilo visoke posredovalnine. — 8. Vsak mali pridobitnik in pa bankir sta dva različna poklica; zato se varuj, da bi bil proti onemu, ki ti posoja, oboje v eni osebi. — 9. Onemu, ki daje denar, gostobesedna pojasnjevanja ne povedo ničesar, pač pa mu pove vse tvoje v redu držano gospodarstvo. — 10. Denar ne spada v nogavico, temveč v živo, narodno gospodarstvo.

Letošnje

nova lok pivo

Delniške družbe pivovarne „UNION“
Je že v prometu

Je izbornega okusa in pravi užitek za vsakega

Otroški vozilci najnovjših modelov
Dvokolesa, motorji, triokoli
Šivalni stroji pogozljiv

Po zelo niski ceni — Cenik franco!

„TRIBUNA“, F. Batjel
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4

Podružnica:
Maribor, Aleksandrova cesta št. 26

LINOLEJI
VSEH VRST

NAJPOPOL-
NEJŠA OBLOGA
TAL

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

F. KS. **SOÚVAN**
MESTNI TRG 24

Dovžan Ivan

dipl. krojačnica za
dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra c. 81

Izvršuje vsa v stroko spada-
joča dela po najnovejši modi in
po najsolidnejših cenah
Postrežba točna

Še danes

naročite

„Slovensko besedo“!

Obiščite!

solidno, znano gostilno
„DERENDA“, Ljubljana
RIMSKEGA CESTA ŠTEV. 4

Postreženi boste s prvovrstnim štajerskim, dolenskim kot dalmatinskim vinom.
Dobra meščanska kuhinja! Cene zelo zmerne. Abonenti se sprejemajo.
Raznim društvom so za slavn. seje in občne zbornice na razpolago saloni in klubske sobe.

Vijudno se priporočata: **FRAN in KATI DERENDA**

MARN JOSIP

pleskar, ličar, sobo-črkoslikar za stavbe in pohištvo

Ljubljana, Wolfova ul. 12. Telefon 30-68

Prevzame vse v to stroko spadajoča dela
Za prvovrstna dela in solidno postrežbo jamčim

PRVOVRSTNA

ljutomeraka, bizeljska, dolenska in dalma-
tinska vina toči gostilna pri

„Jerici“, Rožna dolina, Cesta V/2

Priporočata se

Jeločnik Viktor in Jerica

špecerija, manufaktura in galanterija

Prvovrstna domača šunka po 20 Din kg PREMOG, DRVA

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko
Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše
posvetovalnice, kjer dobi **informacije:**

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitve;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socijalnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socijalne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.